MAI 1943

AVANTGARDEN

Tunis — en katastrofe for Hitler.

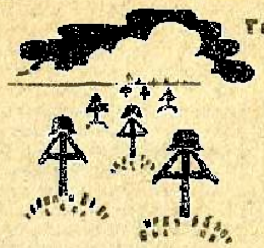

Etter kampene om Stalingrad og Tunis kan en nesten begynne å tro at Hitlers nederlag kommer til å arte seg like knusende som hans seire den første tiden var totale. Militært sett kan en ikke si aksens nederlag i Afrika utelukkende skyltes motpartens overlegenhet i menn og materiell. Hele nederlagets katastrofale omfang tyder på udueligiet hos aksens militære ledelse.

Det er neppe tvil om at Hitler aktet å holde fotfestet i Afrika. Det store antall tropper og materiell som ble ført over trass i at det var et meget sterkt behov for dem andre steder, først og fremst på Østfronten, viser at det var andre hensikter enn bare å «oppholde» fienden. Rommels gradvise tilbaketrekking hadde delvis den hensikt å finne et beleilig øyeblikk å snu vinden en annet vei, og jage den 8 armé tilbake til Egypt. Men han ikke aldri en slik anledning, dertil var den 8 armé for sterk og Montgomery for dyktig.

Nasistene forsøker å dekke nederlaget ved å si at Afrikakorpset hadde som oppgave å forsinke de alliertes angrep mot Europa. Men dette gjelder bare hvis de allierte hadde tenkt å sette i gang angrepet på et tidligere tidspunkt. Det er neppe tilfelle. De allierte venter så lenge som mulig, desto større vil deres overlegenhet i tropper og materiell være. Hvis det allierte angrepet kommer i juni, har det vært relativt likegyldig om felttoget i Afrika var slutt i februar eller mai.

Seiren i Afrika har betydd mer enn den rent militære seir. For det første har det gitt de allierte tropper en glimrende kamptrening, og det til og med uten særlige tap. Det er først og fremst kamptrening de allierte tropper har manglet og det vil være av overordentlig betydning i de kommende kamper. For det annet har det betydd en veldoom moralsk styrking. Nå er legenden om den tyske overvinnelighet definitivt knust det har ikke bare den røde armé bevist, men også de andre allierte hærer.

Før nederlagene i Russland hadde Hitlers tropper overlegenhet i antall og materiell, de hadde luftherredømmet og de hadde nesten fanatisk seerstro. I dag er det deres motstandere som har det.

Sannsynligvis var Hitlers plan at Afrikakorpset skulle evakueres hvis nødvendig. Men de alliertes litt svake innsats til å begynne med fikk ham til stadig å vente. Da så det avgjørende slag kom med knusende kraft var det for sent. Det ble ikke gjort noen alvorlige forsøk å evakuere sjøveien, den britiske flåten lå i tre soner utenfor kysten og passet på at selv ikke den minste båt slapp gjennom.

Den foreløpige oppteiling viser at det er tatt omlag 175000 fanger, herav over 110000 tyskere. 17 generaler overga seg, blant disse von Arnim som nå er sendt i fly til England. Veldige mengder materiell og våpen ble tatt. Foreløpig er oppgitt 1200 kanoner, herav 200 av de berømte 88 mm, 250 tanks er tatt. Over 500 fly er erobret på bakken, og mange av disse er i brukbar stand.

Die Luftwaffe glimret hovedsakelig ved sitt fravær under kampens siste fase. Men de hadde heller ingen sjanse mot de overlegne allierte luftstyrker. I tiden 23 april til 4 mai ble det foretatt 3000 allierte bombeutflygninger mot bare 245 tyske. I samme tidsrom foretok allierte jagerflygere 14000 utflygninger. Disse tallene sier ikke så lite om kraften i den kommende allierte offensiv.

De alliertes tap har vært relativt små, i alle fall sammenlignet med aksetroppenes. For de britiske styrker er oppgitt et antall av 10800 i falne, sårede og savnede i de siste kamper. Aksetroppenes tap i falne skal ha vært omlag 40000.

Den eneste hjelp Afrikakorpset fikk de siste dager, var parolen om kamp til siste patron. At ordren ikke ble fulgt viser de veldige mengder med materiell som falt i de alliertes hender. Etter Bizertas og Tunis' fall brøt moralen fullstendig sammen, og troppene overga seg i tusenvis.

VOLDSOMME FLYANGREP MOT TYSKLAND — NORSKE JAGERE VINNER NYE SEIRE!

Natten til den 13 og 14 mai ble det rettet to av de hittil kraftigste angrep mot Tyskland. Det første angrepet var mot Duisburg, den viktige indlandshavna, og her ble det i løpet av 45 minutter kastet ned 1500 tonn bomber. Byen skal så og si være jevnet med jorden.

Det annet angrep ble rettet mot Berlin, Ruhrområdet og mål i Tsjekkoslovakia. Tilsammen ble det også her sloppet ned 1500 tonn bomber. Det vil si at det i løpet av to netter er sloppet ned 3000 tonn bomber eller omlag halvparten av den bombevekt som i alt er sloppet over London. 68 britiske bombefly gikk tapt.

Om dagen 13 mai rettet amerikanske og andre allierte fly angrep på mål i Vest Europa. Under flykamper ble 12 tyske jagere skutt ned, herav 3 av norske flygere. 8 allierte fly gikk tapt.

Dgn 14 mai rettet amerikanerne sitt hittil kraftigste angrep mot Tyskland og okkupert område. Hundrevis tonn bomber ble sloppet ned over flåtehavna Kiel, samtidig som de også bombet General Motors fabrikker ved Antwerpen.

Men allerede dagen etter kom et nytt og ennå kraftigere angrep, denne gang mot u-båthavna Emden. Over byen måtte de amerikanske flygere 100 tyske jagere. Mange av disse ble skutt ned, 6 egne fly gikk tapt.

Under flykamper over Frankrike den 15 mai ble 7 tyske jagere skutt ned, herav 2 av norske flygere. 6 allierte fly gikk tapt.

Natt til søndag den 16 mai angrep britiske Moskitos bombefly igjen Berlin og andre mål i Vest-Tyskland.

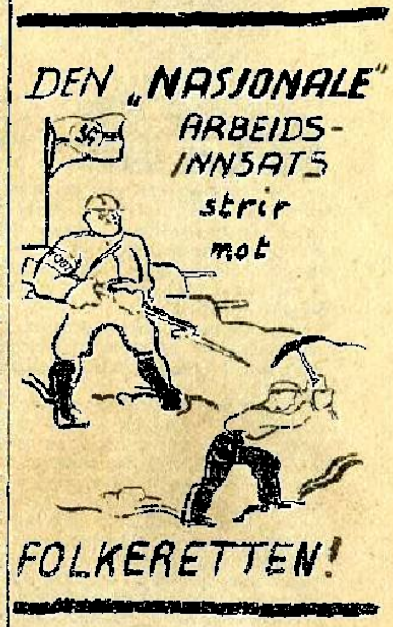

UREDD

Den norske u-båten Uredd er som kjent meldt tapt. Den ble overtatt av den norske marine i desember 1941 og tilbakela i alt 20000 sjømil. Uredd utførte en rekke modige aksjoner mot aksens skipsfart og ved tilbakekomsten fra et av dets tokter fikk det en usedvanlig sterk ros av det britiske admiralitet.

Da det var et faktum at Uredd måtte anses som tapt, ble det i en engelsk havn samlet en del nordmenn. En offiser fra Uredd som var mønstret av før siste tur, holdt en tale hvor han sa:

«Da vi fikk dite at vi skulle overta Uredd var vi alle stolte over at vi skulle få gjøre vår innsats mot overfallsmannen. Vi syntes bare det tok så lang tid før båten ble ferdig. Men da den endelig var klar og vi dro ut på det første toktet, var det begeistrete anslkter å se ombord. Det ble sagt ved avreisen at navnet forpliktet, og mannskapet ombord skuffet ikke. Navnet ble holdt høyt i ære.

Det er tungt for oss å vite at våre tapre kamerater ikke kommer tilbake mer. Men en ny båt skal fylle dens plass, og den første torpedo vi sender ut skal være en hilsen fra Uredds mannskap.»

SLIK SKAL DET VÆRE

Norges Lærstyre regnet siste sesong med 2 millioner kaninskinn. Det kom bare inn 1—en— prosent av dette kvantum.

Det er et eksempel å følge for alle som produserer i stort eller smått. Parolen er: Alle produkter til nordmenn. Unngå de kontrollerte omsetningsorganene, men driv ikke svartebørsjer!

Folkets rett til frihet.

Sumner Welles.

USAs regjering har sendt et budskap til det norske folket, forfattet av De Forente Staters understatssekretær Sumner Welles. Budskapet analyserer først de feilene som ble gjort etter forrige krig, og de oppgavene vi står foran etter denne krigen vurderer Sumner Welles slik:

«Jeg tror at når den tid kommer må de som nå kjemper og de som framstiller våpnene som benyttes i denne kamp, høres og gis akt på.

Og jeg tror at disse menn som vil sikre oss seiren, vil forlange at en snar og ubønnhørlig rettferdighet vederfares de menn, grupper eller folk, etter som saken måtte stille seg, slik at de blir holdt ansvarlig for den umåtelige katastrofe de har ført menneskeheten inn i. Men jeg tror samtidig de vil forvisse seg om at intet element i noen nasjon skal lide en stedfortreders straff for forbrytelser som de ikke er ansvarlig for, og at intet folk skal bli nødt til å se framover mot uendelige år av sult og mangel.

Jeg tror de vil kreve at de forente nasjoner påtar seg å opprette en internasjonal politistyrke i årene som følger etter krigen for å sikre de fredselskende nasjoner mot frykt inntil det varige system av alminnelig sikkerhet som the Atlantic Charter lover er opprettet.

Endelig tror jeg de vil forlange at de forente nasjoner blir kjernen i en framtidens verdensorganisasjon som skal avgjøre de endelige betingelser i en rettferdig, ærlig og varig fred. Den må begynne etter at den sosiale og økonomiske kaosperiode som uten tvil vil følge etter krigen er over, og etter utførelsen av det nødvendige og kjempemessige hjelpearbeid med gjenoppbyggingen og gjenreisingen, som vil bli de forente nasjoners oppgave under våpenstillstanden.

Dette er i sannhet en menigmanns krig. Det er en krig som ikke kan bli betraktet som vunnet før folkenes elementære rettigheter på jorden er sikret. En sann fred kan ikke oppnås på noe annet grunnlag.

Før krigen brøt ut var store masser av mennesker over alt i verden arbeidsløse. Levevilkårene blant millioner av mennesker var sørgelig lave. Det var en verden hvor nasjonene var klassifisert som «har» og «har ikke»-nasjoner med alt som disse ord innebærer av hat og urettferdighet.

Før krigen brøt ut var det en liten grådig og priviligert samling av minoritetsklikker i hvert land som trodde de ikke kunne få nok profitt hvis de måtte møte konkurranse i utlandet. Selv dette landet var for en tid styrt av disse minoritetsklikker som søkte å ødelegge den internasjonale handel for å unngå å møte utenlandsk konkurranse.

De forsøkte ikke bare å gjøre dette, det lyktes dem også for mange år etter den første verdenskrig. Nedbrytingen av den internasjonale handel som ble utført av denne spesielle minoritetsgruppe både her i landet og i andre land, førte landets borgere til ruin, da den ødela det vesentlige element på hvilket den nasjonale inntekt i alle land for en stor del berodde. Den hjalp å bane veien gjennom utarmelse og fattigdom til militarisme og diktatur. Kan verdensdemokratiene igjen tillate at de nasjonal-politiske linjer blir trukket opp av egoistiske mindretallsgrupper med spesielle privilegier?

Det problem vi vil komme til å stå overfor når årene i etterkrigsperioden er nådd, er ikke først og fremst et produksjonsproblem, for verden kan med letthet produsere alt det som menneskene trenger. Problemet blir nærmest et spørsmål om fordelingen og kjøpekraften, et spørsmål om den rette måten å fordele det som produseres blant verdens nasjoner på og om å skaffe de midler hvorved verdens befolkning vil være i stand til å skaffe seg det den trenger av verdens goder og tjenester. Deres regjering har allerede tatt skritt i den retning for å oppnå aktivt samarbeid med de andre forente nasjoner om denne store oppgave, en oppgave som i ordets rette betydning er en grense-utvidelse — en landvinning uten grenser — en landvinning for menneskehetens velferd.

Når vi tenker på våre fremtidige muligheter må vi også ta med i betraktningen bevaringen av de fordeler vi allerede har oppnådd. Jeg kan ikke tro at folkene i De Forente Stater og på den vestlige halvkule vil gi avkall på det mellom-amerikanske system som er satt opp. Da dette er basert på suveren selvstendighet, på frihet, på fred og på samlet motstand mot angrep, står det i dag som det eneste eksempel på lokal sammenslutning av frie og selvstendige folk. Det lyser opp i vår tids lovløse mørke. Det burde bli hjørnesteinen i den fremtidige verdensorganisasjon.

Hvis denne krig virkelig er en folkenes frihetskrig, må den garantere en suveren selvstendighet til alle folkeslag på jorden så vel som til folkene på det amerikanske fastland. Vår seier må følges av en folkenes befrielse. Den forskjell som har hersket mellom folkene på grunn av rase, trosbekjennelse eller farve må avskaffes. Imperialismens tidsalder er forbi. Et folks rett til sin frihet må anerkjennes på samme måte som den siviliserte verden for lenge siden anerkjente individets rett til personlig frihet. Prinsippene i the Atlantic Charter må garanteres til verden i sin helhet — på alle hav og på alle fastland.

Og derfor i tidens fylde, når seiren er vunnet, vil det amerikanske folk på ny bli gitt anledningen å spille en rolle i avgjørelsen om hva slags verden de ønsker å leve i. De vil nå en gang ved mot og framsyn kunne forvisse seg om deres lands og dets frie institusjoners framtidige sikkerhet og hjelpe verdens nasjoner tilbake til fredens stier.»

NORSKE SJØFOLK SPARER

Arne Ellingsen som er leder for norske sjømenns sparekontor, opplyser at de norske sjøfolkene hittil har spart opp 550 000 pund av sine lyrer, eller omlag 10 millioner kr. Det store beløp viser hvor sterkt de det ute tenker på hjemlandet og den tiden da krigen er slutt.

SKEPSIS

«Når den tyske rikskanslern häromdagen angav antalet dödade till knappast mer än en halv miljon man, så frågar man, vad som enligt hans mening krävs för att en man skall anses vara dödad.» (G.H.o.S.T.)

STADIG NYE SABOTASJEHANDLINGER I DANMARK

(Fra «Fritt Danmark», London)

Sabotasjen i Danmark tiltar stadig i et økt tempo. Vendepunktet var i slutten av forrige år da Erik Scavenius ble statsminister i Danmark. Overfor ham følte ingen danskere seg forpliktet. Mange som før har stilt seg lunken til sabotasjen, meldet seg nå som tilhengere av den, og siden har flammene lyst opp fra de fabrikkene som arbeider for tyskerne. Jernbanetrafikken trues av attentater og tyske uniformskreddere i Danmark får sjelden levert det de skal til tyskerne.

Tyskerne tvinger avisene til å ta inn artikler som advarer mot sabotasjehandlinger. Det framheves at det kan få alvorlige konsekvenser for regjeringen og for befolkningen hvis sabotasjen ikke opphører.

Tyskerne har opprettet eget sabotasjepolitti rekruttert blant de danske nasister. Dessuten er det opprettet et sabotasjevaktkorps på de fabrikker som enten arbeider for tyskerne eller som anses viktig for samfunnshusholdningen.

Men det nytter lite. I mørkets oppstod det brann i et tømmerlager hvor tyskerne hentet materialer til sine militærbrakker. Et snekkerverksted i samme by som arbeidet for tyskerne brente ned og det samme gjorde et glassverk med tysk arbeide utenfor Næstved.

Det ble skutt mot et tog utenfor Vojens. Et veldig godstog som bragte forsyninger til tyske militærforlegninger i Hunsted ble avsporet, og strekningen blokert i lengere tid.

Kystbanen fra Kjøbenhavn til Helsingør transporterer nå daglig 900 tyske soldater til og fra Norge. Det er blitt forøvet det ene attentat etter det annet på jernbanen, og hele strekningen er nå satt under streng bevoktning.

Havneskala i Sønderborg brøt plutselig sammen nettopp som det var blitt losset en stor tysk transport opp på kaia. Hele lasta forsvant i havet.

Utenfor Kjøbenhavn ligger en maskinfabrikk som heter Karltorp. Den lagde deler til tyske geværer og kanoner. Nå er den ikke mer, en natt ble hele fabrikken sprengt i luften.

Tyskerne forlangte for en tid siden 1/3 av den danske militærutrustning. Med enkelte av de godsvogner som fraktet geværer til tyskerne brant opp da de sto på jernbanestasjonen i Odense.

På en natt eksploderte verksteder på Fredriksberg metallvarefabrikk, en bygning ved Petroleumsselskapets lager i Hellerup og en stor del av Reichjerdet sjokoladefabrikk — hvis produkter i sin helhet går til tyskerne.

RUSSISK FLYOFFENSIV PÅ ØSTFRONTEN

Den siste tiden har det vært forholdsvis stille på Østfronten bortsett fra kampene om Kubanbrohodet. Russerne presser her nasistene langsomt tilbake. De har trengt seg inn i byen Novorossisks forsvarsbelte.

Også ved Leningrad har det vært en del kampvirksomhet. Tyske angrep her er slått tilbake. Ved Lisisjansk i Donetzområdet har russerne gått til angrep og delvis utvidet sitt brohode på vestsiden av elva.

Men det har vært flyvirksomheten som har vært det viktigste. Hundrevis av russiske fly har dag og natt hamret løs på de tyske transportlinjer bak fronten, og de har vært så langt som over Warzava. Store mengder av nasistenes materiell som fraktes fram til den nye sommeroffensiven er blitt ødelagt.

ETTERKRIGSTIA OG ARBEIDERNE

Fra interesserte arbeidere ved et av våre større verksteder har vi mottatt følgende:

Det som står en i dag når en kan følge med i hva som skjer i den fri verden, er at statsmennene — politikerne — ser ut til å være ferdig med selve krigens problemer og nå er mer merksam på etterkrigstia. Dette betyr sjølsagt ikke at de mener krigen allerede er vunnet, men at her ligger nå alt i hendene på de militære og administrative forvaltninger.

Det er derfor helt naturlig at også arbeiderne tar til å tenke på tia etter krigen — trekker all mulig lærdom av det som har hendt — og med full kraft går inn for oppgaven å skape grunnlaget for en ny og bedre verden.

Krigsmåla til de forente nasjoner, utkrystallisert i de 4 friheter, frihet for nød osv. hilses av hver eneste arbeider som en gammel kjenning. Det er nettopp kjernen i all nasjonal og internasjonal arbeiderpolitikk som kommer til uttrykk i disse krigsmåla.

En kan imidlertid ikke lukke øynene for at liknende teser kom fra ledende allierte hold også under forrige krig uten at løftene ble innfridd da freden kom. Arbeiderne ser det derfor som sin oppgave å være den våkne samvittighet når det gjelder krigsmåla denne gangen.

Det er arbeiderne som hittil har saknet mest av de frihetene og de menneskerettighetene som de forente nasjoner kjemper for i dag. Det er derfor naturlig at arbeiderne — og nettopp arbeiderne — setter alt inn på at disse måla blir nådd.

Den første betingelse for den største innsats er en samlet arbeiderklasse. Vi tror denne oppfatning deles av de store lag innen norsk arbeiderorsle.

Vi har hatt den fordelen av den ulvetia vi lever i at alt ukte og all demagogi uvilkårlig blir kledd av. Tilbake står kjennsgjerningene. Hva forteller ikke et ord som Spania oss arbeidere i dag, eller München, eller den første Finnlandskrig? Nei, la oss ikke kaste bort tia med å finne ut hvem som har gjort de største feilene, men la oss ta lærdom av denne dyrt betalte utvikling og la oss se framover.

Da tror vi ikke meningene blant alle ærlige og villende krefter innafor arbeiderorsla vil være særlig delte når det gjelder veien vi må gå. Kravet må være ett arbeiderparti med et klart, ideologisk program som helt og konsekvent bla. går inn for å virkeliggjøre de fire frihetene.

Hvordan oppnå denne samling?

Det må være den norske fagbevegelses store oppgave å sørge for gjennomføringen av denne samlingen ved å nekte samarbeid med noe bestemt arbeiderparti til samlingen er en realitet. Det er ikke tvil om at for den jevne arbeider er dette en helt naturlig konsekvens av utviklingen. Og gamle person- og partifordommer må ikke velte oppgaven. Greier, av slike grunner, ikke våre gamle ledere å trekke de nødvendige slutninger så må nye friske krefter settes inn som har evnen til å se stort på tingene.

La oss ikke svikte oppgaven. Den er ikke bare i flukt med fortiden, men den er en plikt overfor dem som kommer etter.

La oss allerede nå forberede grunnen så vi til en hver tid har målet klart for oss og kan feie til side all eventuell motstand mot denne positive linjen, enten den kommer fra folk innafor eller utafor våre egne rekker.

Fra Stockholms horisont.

Fra «Handelstidningen» gjengir vi i delvis forkortet form en artikkel av Veve (V. Vinde):

De svenske journalister som har vært i Finland uttaler seg stort sett meget skarpt mot den finske sensuren og dens behandling av det nyhetsmateriell som sendes til Sverige. Sjefredaktør Rickard Lindström i Social-Demokraten klager over den finske sensuren og uttrykte: «Vi ber vår himmelske fader om at Sverige aldri må rammes av en slik sensur.» Det er sannelig en litt sen bondefanger i en avis som vanligvis ikke er omtalig overfor inngrep mot fritalende aviser. Det er også malplassert når en ser på sensuren i Sverige av de utenlandske korrespondentene. Den eneste forskjellen er vel at almenheten her i landet ikke er klar over at det virkelig eksisterer en pressesensur overfor de utenlandske korrespondentene.

Den svenske sensuren er først og fremst laget for å gjøre det umulig for utenlandske korrespondenter å bringe nøytralitetspolitikken til skamme. Da britiske og amerikanske journalister ville meddele sine aviser at 17 svenske aviser var beslaglagt våren 1942 da disse ville skildre terroren i Norge, ble meddelelsen så drastisk sensurert at bare selve det faktum at avisene var beslaglagt ble tilbake. Noen kommentarer ble ikke tillatt. Ganske nylig vedtok Folkepartiets Gøteborgavdeling en resolusjon hvor de protesterte mot permisjonstrafikken, og noen korrespondenter forsøkte å bringe dette videre til sine aviser. Men telegrammet ble først saboteert, siden stoppet. Ved en undersøkelse blant allierte journalister i Stockholm kommer en hurtig til den opptatning at de sjelden tør skrive fritt om svensk nøytralitet til sine aviser. De regner med å få for store vanskeligheter med sensuren. De vil spare kruttet til etter krigen, sier de.

Den antisemitiske propagandaen får fritt utfolde seg i hovedstaden. De nasistiske forlagene får uhindret sende ut de gemeneste trykksaker uten at myndighetene griper til transportforbud. Avisen «Ny Dag» som er kommunistisk får ikke engang lov å legge ut et eksemplar av avisen i sitt eget utstillingsvindu og er rammet av transportforbud, mens antisemitisk agitasjonslitteratur kan stilles ut hvor som helst.

Det inntrykket en fikk etter riksdagsdebatten i januar — nemlig at samlingspartienes enhetsfront viser betenkelige revner — holder seg. Det viser også et studium av hovedstadsavisene. «Dagens Nyheter» som under de tunge årene har vært excellensen Günthers tro våpendrager, og også regjeringens politikk forøvrig, har definitivt gått over til opposisjonen. Det merkes på den stilling avisen tar til en rekke spørsmål, først og fremst i utenrikspolitiske spørsmål, hvor dr. Johannes Wickmann får bruke sin satiriske penn på spørsmål som hittil har vært tabu. Men også lederartiklene er blitt merkelig fritalende, og den ensrettete sosialdemokratiske pressen blir tatt i skole så kraftig en bare kan ønske.

Det er imidlertid ikke bare i «Dagens Nyheter» en sporer denne reaksjon mot gamle lojalitetsbegreper, det sees også i mange andre aviser. «Nya Dagligt Allehanda» begynner i sin polemikk mot de sosialdemokratiske avisene å få noe «ljunglundskt» over seg, og Svenska Dagbladet har anno 1943 ikke kommet lenger i sosial tenking enn å mene at «en praktisk reform av de sosiale forholdene innebærer et privilegium for mindre foretaksomme landsmenn». Man har altså rykket tilbake til sin gamle skyttergrav igjen. På den sosialdemokratiske fronten foregår også en del omgrupperinger. Den kjølterske Georg Branting — som bare for noen få måneder siden ble tyst i hand av de rettroende sosialdemokrater som bolsjevik, og som ble oppfordret å forlate Hjalmar Brantings parti og ble tvunget med degradering i kjemneverdi fordi han hadde sendt hyldningstelegram til president Kalinin i Moskva — har fått lov å skrive to meget leseverdige artikler i Social-Demokraten om sosialisering. Dermed har opposisjonen innenfor det sosialdemokratiske parti for første gang på meget lang tid fått plass i hovedorganets spalter.

Det betyr inntil videre kanskje ikke så mye — men det må vel tolkes slik at man på høyeste hold har en følelse av at ikke alt er som det burde være og at mange sosialdemokratiske arbeidere begynner å nærme seg kommunismen som en eventuell arvtager til de radikale strømningene innenfor arbeiderbevegelsen. Den kommunistiske bevegelse er forøvrig på frammarsj både i og utenfor Stockholm. «Dagens Nyheter» har også åpnet sine spalter for en annonse fra kommunistene med den ikke helt uefne teksten: «Transportforbud for tyske tropper eller for svensk presse?» Det har til den grad gått Social-Demokratens kåser, Nordens Karlsson på nervene, at han har sett seg nødsaget til å grave fram sitater fra våren 1940 fra «Ny Dag» og «Norrskensflamman» der disse aviser ganske vennskapelig taler om det Tredje rike. Begynner en å grave i Social-Demokr. spalter siden Z. Höglunds avgang vil man også finne en del kompromiterende gods. . Det blir sikkert en trivelig oppvask når tiden er inne. Nå får en håpe de svenske kommunister ikke en dag blir så sterke at de med fullt lovlige midler, som er stilt til disposisjon av samlingsregjeringen utsteder transportforbud mot borgerlige og sosialdemokratiske aviser under henvisning til vår demokratiske grunnlov.

Sovjetlegasjonen feiret for en tid siden 25-års dagen for den røde armé. Det var trengsel i salongene i legasjonen hvor generaler, kommandører og andre offiserer albuet seg fram. Man så til og med Vichylegasjonens chargé d'affaire blant gjestene. Salongene viste seg å være alt for små — etter at de i mange år forgjeves har ventet på slike fornemme gjester. Når seksogtyveårsminnet skal feires får vi lide Vinterpalasset, hvisket en russisk diplomat. . . Men det var ikke ment som ironi.

STRIPET OPPTREDEN

Ved Aas & Wahls og Det Mallingske Boktrykkeri ble for en tid siden 9 læregutter sendt til Grini i 3 måneder.

Ved tilbakekomsten fikk de av boktrykker Wahl i tillegg til fengselsoppholdet 3 måneders forlengelse av læretiden.

TRANSPORTARBEIDERE!

Det har ofte vært et problem for oss hvorfor bilene til dere i transportformidlingen alltid fungerer bra når dere kjører for tyskerne, mens dere ofte får dritt i generatoren når dere kjører for oss nordmenn.

Kunne det ikke være en oppgave for dere også å hefte de tyske transportene, og kunne det ikke være en parole for dere å vente med reparasjoner til det er for seint.

Arbeidsmobiliseringen er tysk krigstjeneste!

OSLO! BLI VÅKEN!

«Tigerstaden» presenterer seg i dag så fredelig at en neppe kan tenke seg tilbake til en vår for krigens dager, da bare en del turister og besøkende utlogsgjester satte sitt preg på strøket. At Oslo er hovedstad i et krigførende land, det merker vi først når vi kommer til matkøene på østkanten.

Faktisk lever storparten av byens befolkning i den forestilling at det hele er en vond drøm, som de en dag skal våkne opp av og finne seg sjøl der hvor han sluttet 9 april 1940. Den eneste «aktive innsatsen i frihetskampen mot nasistene» består for denne delen av befolkningen i å fortelle at en er god nordmann og i å henge på seg det en kan skaffe i plagg av rødt. «Demonstrasjonene» er i første rekke et utslag av trangen til å oppleve noe nesten farlig spennende, kort sagt — det er moro. Kanskje er det mange som med de røde pluggene vil bringe sin hyldest til den røde armé? Vi tror armeen ville beholde seg om den visste det.

At menneskets tilpasningsevne er stor vet vi, det har vi til overlod fått beviser for i denne tiden. I sjøminneligher er det et gode, men når vanen over i sløvhet, da er det fare på ferde.

Det er for tiden tegn til at mange tar til å slappe av. De mener det snart er slutt likevel, de vil ikke ta noen risiko mer, nasistene har tapt nå og de vil gjerne oppleve det endelige nederlaget — det er hyggeligere å leve enn å dø. Forhåpentlig har de rett i at det snart er slutt, men har disse menneskene tenkt over hvem det er slutt med den dagen da alle på vår side synes det er hyggeligere å leve enn å dø?

Det er trist at det skal være nødvendig å minne nordmenn om at krigen ikke endte den 7 juni 1940, men at vi fremdeles fører erklært krig mot Tyskland. Sjøfolkene våre vet det, de har satt livet inn hver dag i tre år nå, soldatene våre utenfor landets grenser vet at meget snart kommer de til å gjøre det samme: Hver dag. Og deres sjangse til å miste livet er uendelig mye større enn vår. Her hjemme går titusener på titusener av menn i vernepliktig alder som egentlig skulle stått under våpen. Omstendighetene ville det ikke så, men de har ikke lov å glemme, ikke et minutt har de lov å glemme at de også er soldater. Vi har vår heimefront, og det skal de sette alt inn — også livet om det kreves. Vi har ikke våpen ennå men vi har andre kampmidler. De heter nervekrig og sabotasje. Heldigvis er langt de fleste i landet klar over det og disse fleste krever at nå skal det være slutt på unnfallenhet og sløvhet. Fra det slappe til det stripete er ikke veien lang og fra stripet til quisling enda kortere.

DE SOM SNAKKER OM «NAKKESKUDD»

Det kan være på sin plass å se litt på den redselslista av ugjerninger som bødlene i det tredje rike har bak seg. Da forstår en at de ikke mangler stoff til sine fantasihistorier om andres misgjerninger.

Befolkningen i det tidligere Polen er hardest rammet. Der er 2,3 mill. mennesker — herav omlag 1 mill. jøder — enten henrettet eller omkommet som følge av sult og elendighet.

I Belgia var inntil 1 jan. i år skutt 104 personer. 36 døde i konsentrasjonsleir og 1290 deportert og gått en ukjent skjebne i møte.

I Tsjekkoslovakia har i følge offisielle tyske meddelelser 2463 personer blitt dømt til døden av de såkalte folkedomstoler, og hertil kommer den henrettete befolkning i den navnkjente by Lidice, og et ikke nærmere angitt antall personer som har mistet livet i konsentrasjonsleirene.

For Frankrikes vedkommende er bildet ikke mindre dystert: 24 000 franskmenn er henrettet og over 140 000 internert i konsentrasjonsleir. I en enkelt av disse inntraff daglig 30—40 dødsfall.

Hellas: 20 000 henrettet.

Luxemburg: 29 henrettet, ca. 10 000 er i konsentrasjonsleir og 30 000 er deportert til Polen.

Holland: Minst 200 henrettet, 8000 i konsentrasjonsleir, hvorav over en fjerdepart er avgått ved døden. 60 000 hollandske jøder er deportert til Polen.

Norge: 157 henrettet, 7000 i konsentrasjonsleir.

I Jugoslavia har 744 000 mennesker omkommet under okkupasjonstiden og 550 000 er blitt deportert.

Det kan tilføyes at svenske Israelmisjonen i disse dager i årsmeldingen sin har bidradd med et tall som forteller temmelig mye: I løpet av ett år er befolkningen i Warzavas ghetto sunket fra ca. 500 000 til 40 000.

GANGSTERFILOSOFI

— Det kommer bare an på hvilken flaks en har om en skal komme i forbryteralbum eller i verdenshistoriens gylne bok.

(Vi synes faktisk at de mannlige personer har en sterk likhet med henholdsvis Laval, Quisling, Hitler, Göhring og Goebbels, eller hva mener leserne?)

SVEITS: ARBEIDERNE KREVER FOLKEAVSTEMNING OM SOSIALISERING

(Stockholm.) Den sveitsiske fagorganisasjon og landets sosialdemokratiske parti har begynt en aksjon for folkeavstemning om økonomiske reformer og retten til arbeid.

Etter den sveitsiske forfatning kan lover vedtas savel av parlamentet som ved folkeavstemninger. Hvis 500 000 stemmeberettigete ved navnunderskrifter forlanger en folkeavstemning, kan de legge fram forslag som så blir avgjort gjennom alminnelig folkeavstemning.

Den sveitsiske arbeiderbevegelse har tatt opp arbeidet med å legge planer for tiden etter krigen. For å sikre den størst mulige effektivitet forlanger de at produksjonsmidlene skal sosialiseres.

De sveitsiske arbeidere tror ikke at man etter denne krig finner noen vei tilbake til den gamle liberalistiske politikk. I fremtiden må spørsmålet om arbeide og eiendomsrett innenfor den monopoliserte økonomien ikke lenger være det enkelte menneskes sak. Man må dessuten avskaffe arbeidsløsheten.

Hvordedes de sveitsiske aviser forestiller seg framtiden framgår av deres forslag om de økonomiske reformer og retten til arbeid. Forslaget er delt opp i 8 punkter, hvorav de viktigste er:

Spørsmålene om landets forsyninger og økonomi vedkommer hele folket.

Kapitalen skal anvendes i den alminnelige velferds og det økonomiske oppsvingets tjeneste.

Alle borgere og deres familier skal få en sikker eksistens.

Retten til arbeid og til rettferdig lønn skal garanteres.

Arbeidet skal beskyttes økonomisk på alle mulige måter.

«Der Bund» — dvs. nasjonalforsamlingen — har rett til å gjøre de nødvendige vedtak for å bygge opp og organisere de nasjonale forsyninger og økonomi.

Ad fredelig og demokratisk vei, og etter folkemajoritetens vilje skal altså grunnloven endres og den arbeidende befolknings materielle eksistens sikres.

I komiteen som samler underskriftene sitter det representanter for arbeiderpartiet og fagbevegelsen fra alle deler av Sveits.